

1. ӨРХ, ХҮН АМ, НИЙГМИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

1.1. Өрх, хүн ам: 2010 оны эцсээр манай аймаг 4289 өрхтэй болж өмнөх оноос 145 өрхөөр буюу 3.4 хувиар нэмэгдсэн байна.

Аймгийн хэмжээнд 14508 хүн тоологдсон нь өмнөх оноос 383 хүнээр буюу 2.6 хувиар өслөө. Нийт хүн амын 31.0 хувийг 0-15 насны хүүхэд, 63.7 хувийг хөдөлмөрийн насны буюу 16-59 насны хүмүүс, 5.3 хувийг өндөр настнууд буюу 60 ба түүнээс насны хүмүүс эзэлж байна.

Тайлант онд 592 өрхийн 936 хүн шилжин ирж, 361 өрхийн 720 хүн шилжиж явсан байна. Насны бүлгээр нь авч үзвэл 20-29 насны иргэдийн шилжилт хөдөлгөөн зонхилж байна.

Хүн амын ердийн хөдөлгөөний мэдээгээр энэ онд 347 хүүхэд эхээс мэндэлсэн нь өмнөх оны мөн үеэс 9.6 хувиар буурсан, 84 хүн нас барсан нь өмнөх оны мөн үетэй ижил үзүүлэлттэй байлаа. Бүртгүүлсэн гэр бүл 39 бүртгэгдсэн нь өмнөх оноос 5.3 дахин буурсан, цуцалсан гэр бүл 19 бүртгэгдсэн нь өмнөх оноос 1.7 дахин нэмэгдсэн, 19 хүүхэд үрчлэгдсэний 2 нь 3 хүртэлх насны, 5 нь 3-6 насны, 7 нь 7-9 насны, 5 нь 10 ба түүнээс дээш насны хүүхдүүд байна.

Хүн амын тоог сумдаар мэдээлбэл:

Сумд		2009	2010	Өсөлт Бууралт	Хувь
Баянтал	Бүгд	879	864	-15	98.3
	Эрэгтэй	443	439	-4	99.1
	Эмэгтэй	436	425	-11	97.5
Сүмбэр	Бүгд	10370	10697	327	103.2
	Эрэгтэй	5093	5281	188	103.7
	Эмэгтэй	5277	5416	139	102.6
Шивээ- говь	Бүгд	2886	2947	61	102.1
	Эрэгтэй	1459	1500	41	102.8
	Эмэгтэй	1427	1447	20	101.4
Дүн	Бүгд	14135	14508	373	102.6
	Эрэгтэй	6995	7220	225	103.2
	Эмэгтэй	7140	7288	148	102.1

**2010 оны жилийн эцсийн суурин хүн амын тоог
насны бүлэглэлээр үзүүлбэл:**

Насны бүтэц	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй
0-4.	1610	827	783
5-9.	1223	617	606
10-14.	1353	719	634
15-19	1496	777	719
20-24	1702	844	858
25-29	1368	693	675
30-34	1177	579	598
35-39	1091	527	564
40-44	960	454	506
45-49	808	399	409
50-54	596	293	303
55-59	356	165	191
60-64	227	105	122
65-69	194	74	120
70-74	170	67	103
75-79	98	48	50
80-84	49	19	30
85-89	25	11	14
90-94	3	2	1
95-99	1	-	1
100+	1	-	1

Насны бүлэглэлээс харахад 70 ба түүнээс дээш настан 346 , 80 ба түүнээс дээш настан 78 , 90 ба түүнээс дээш настан 4 , 100 ба түүнээс дээш настан 1 байна. Аймгийн хамгийн өндөр настан нь Сүмбэр сумын 2 дугаар багийн нутаг дэвсгэрт амьдарч байна.

Өрхийн тоог сумдаар үзүүлбэл:

Сумд	2009	2010	Өсөлт бууралт	Хувь
Баянтал	303	290	-13	95.7
Сүмбэр	2941	3065	124	104.2
Шивээговь	900	934	34	103.8
Дүн	4144	4289	145	103.5

Нийт өрхийг байршлаар нь авч үзвэл:

Аймгийн төвд 2548 өрх буюу нийт өрхийн 59.4 хувь

Сумын төвд 1008 өрх буюу нийт өрхийн 23.5 хувь

Хөдөө багт 733 өрх буюу нийт өрхийн 17.1 хувь

1.2 Аймгийн хөдөлмөр эрхлэлтийн албанд бүртгэлтэй, ажил идэвхитэй эрж буй хүний тоо 2010 оны 12 дугаар сарын байдлаар 128 болсон нь өмнөх оны мөн үеэс 22.7 хувиар буурсан байна.

	2009	2010	Үүнээс: эмэгтэй	Шинээр бий болсон ажлын байр
Ажилгүйчүүд	157	128	67	963

Аймгийн хэмжээнд хөдөлмөрийн нас /16- 59/ -ны хүн ам 9246 байгаа нь өмнөх оноос 2.8 хувиар өссөн байна. Хөдөлмөрийн насны хүн амын 50.5 хувийг эмэгтэйчүүд эзэлж байгаа нь өмнөх оноос 2.3 хувиар буурсан дүн гарлаа.

Нийт ажиллагсад 4566 буюу үүнээс хөдөлмөрийн насны 4493 , өндөр настан 73 , бүгдээс эмэгтэй 2156 болсон байна.Нийт ажиллагсдын 1.6 хувийг өндөр настнууд эзэлсэн байлаа.

Хөдөлмөрийн насны 1000 хүнд ногдох ажиллагсдын тоо 494 , ажиллах хүч 508 , тэжээвэр хүний тоо 569 , ажил эрхлээгүй хүн ам 265 , хөдөлмөрийн чадваргүй хүн ам 55 болжээ.

1.3. Жилийн эцсийн байдлаар аймгийн хэмжээгээр бүтэн өнчин хүүхэд 17 байгаагийн 9 нь эмэгтэй. Хагас өнчин 155 хүүхэд байдгаас 0-6 настай 19, 7-9 настай 18, 10-15 настай 80, 16-18 настай хүүхэд 38 байна. Хагас өнчин хүүхдийн 67 нь буюу 43.2 хувь нь эмэгтэй хүүхэд байна. Өмнөх оны мөн үеэс бүтэн өнчин хүүхэд 10.5 хувиар, хагас өнчин хүүхэд 9.4 хувиар буурсан байна.

Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд 406 бүртгэгдсэнээс төрөлхийн хөгжлийн бэрхшээлтэй 87, бүгдээс эмэгтэй 184 бүртгэгдсэн нь өмнөх оноос 10.8 хувиар буурсан мэдээтэй байна. Нийт хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдээс 0-15 насны хүүхэд 26, хөдөлмөрийн насны 344, өндөр настан 36 байна.

2009 онд тэтгэвэр тэтгэмж тогтоогдоогүй 4 өндөр настан байсан бол энэ онд 1 болсон бөгөөд энэхүү өндөр настан нь Баянтал суманд амьдарч байна.

16 хүртэлх насны 4 ба түүнээс дээш хүүхэдтэй өрх 101, 8 ба түүнээс дээш хүүхэдтэй өрх 43, Өндөр настай ганц бие өрхийн тоо 132 бүртгэгдсэн.

Аймгийн хэмжээнд өрх толгойлсон эмэгтэй 902 амьдарч байгаа нь өмнөх оноос 33 хувиар өссөн.

Үүний: 636 нь буюу 70.5 хувь нь 3 хүртэл хүүхэдтэй

224 нь буюу 24.8 хувь нь 3-5 хүүхэдтэй

42 нь буюу 4.7 хувь нь 6-аас дээш хүүхэдтэй хүмүүс байлаа.

1.4. Хүн амын амьжиргааны доод түвшнээс доогуур орлоготой өрхийн зарим үзүүлэлтүүдийг тайлант оны байдлаар авч үзвэл (Тайлант онд АДТүвшин Төвийн бүсэд 91700 төгрөг байлаа.)

Ядуу өрх 580, өрхийн гишүүд 2363 байгаа нь нийт өрхийн 13.5 хувийг, нийт хүн амын 16.3 хувийг эзэлж байгаа нь өмнөх оны мөн үеэс 7.3-7.8 хувиар буурсан үзүүлэлт гарлаа.

Нийт ядуу өрхөөс нэн ядуу өрх 220, Өрхийн гишүүд нь 898 байгаа нь нийт ядуу өрхийн 40.6 хувийг, ядуу өрхийн гишүүдийн 40.8 хувийг эзэлж байгааг өмнөх оны

мөн үетэй харьцуулбал 10.6-11.7 хувиар буурсан үзүүлэлт гарлаа.

Ядуу өрхийн гишүүдийн 22.6 хувь нь боловсролгүй, 23.4 хувь нь ЕБС-д суралцагсад байна. Энэ онд орон гэргүй ядуу өрх 27 бүртгэгдсэний 70.4 хувь нь нэн ядуу өрх байлаа. Аймгийн хэмжээгээр ядуу өрхүүдэд 3.1 сая.төгрөгийн мөнгөн, 17.2 сая төгрөгийн бусад тусламжийг олгосон байна.

1.5. Аймгийн халамжийн сан 2010 онд:

Халамжийн тэтгэвэрт	259 хүнд	131.9 сая. төг
Нөхцөлт мөнгөн тэтгэмжид	105 хүнд	28.1 сая. төг
Нөхцөлт мөнгөн тусламжид	264 хүнд	13.7 сая.төг
Олон нийтийн оролцоонд түшиглэсэн халамж үйлчилгээ	209хүнд	5.0 сая.төг
Хүний хөгжил сангийн хишиг хувь олголт	13315хүнд	1525.9сая.төг
Жирэмсэн амаржсаны тэтгэмж	400хүнд	88.0сая. төг
Алдар цолтой ахмад настны тэтгэмж	17хүнд	21.3сая.төг
2009 онд эрх нь үүссэн иргэдийн тусламж	27хүнд	5.4сая.төг
нийт 16.3 мянган иргэнд	1956.5 сая	төгрөгийг зарцуулсан байна.

1.6. Шинээр бий болсон ажлын байр:

Тайлант онд манай аймагт 963 шинэ ажлын байр бий боллоо. Үүнээс: 28.0 хувь буюу 270 нь байнгын ажлын байр, 10.1 хувь буюу 97 нь ХЭДСангийн зээлээр бий болсон ажлын байр, 61.9 хувь буюу 596 нь нийтийг хамарсан ажлын байрууд байлаа. Өмнөх онтой харьцуулахад байнгын ажлын байр нэмэгдэж , нийтийг хамарсан ажил буурсан байна.

Шинээр бий болсон 270 ажлын байр нь 45 аж ахуйн нэгж дээр үүссэн бөгөөд нийт ажиллагсдын 34.8 хувь нь эмэгтэйчүүд байлаа.

Шинээр бий болсон ажлын байр , үйл ажиллагааны чиглэлээр

дд	Үйл ажиллагааны чиглэл	Байгууллага		Шинэ ажлын байр	
		тоо	хувь	тоо	хувь
1	Уул уурхай , нефть	4	8.9	35	13.0
2	Барилга	10	22.2	108	40.0
3	Бөөний болон жижиглэн худалдаа	11	24.4	32	11.9
4	Зоогийн газар , зочид буудал	4	8.9	28	10.4
5	Тээвэр , агуулахын аж ахуй	4	8.9	23	8.5
6	Санхүү,банк	1	2.2	6	2.2
7	Төрийн удирдлага балан хамгаалах	2	4.4	8	3.0
8	Эрүүл мэнд	1	2.2	4	1.5
9	Нийгэм , бие хүнд үзүүлэх	2	4.4	5	1.9
10	Харилцаа холбоо	1	2.2	1	0.4
11	Бусад	5	11.1	20	7.4
ДҮН		45	100.0	270	100.0

Шинээр бий болсон ажлын байр , өмчийн хэлбэрээр

дд	Үйл ажиллагааны чиглэл	Байгууллага		Шинэ ажлын байр	
		тоо	хувь	тоо	хувь
1	Төсөвт байгууллага	6	13.3	19	7.0
2	Хувьцаат компани				
3	Хязгаарлагдмал хувьцаат компани	21	46.7	200	74.1
4	Төрийн бус байгууллага	3	6.7	6	2.2
5	Төрийн болон Орон нутгийн өмчит байгууллага	1	2.2	5	1.9
6	Бусад	14	31.1	40	14.8
ДҮН		45	100.0	270	100.0

2. ХӨДӨӨ АЖ АХУЙ AGRICULTURE

2.1. Малын тоо: Аймгийн хэмжээгээр 2010 оны эцэст 153.2 мянган мал тоологдсон нь өмнөх оны мөн үеэс 9.2 хувиар буурсан үзүүлэлт гарлаа.

Тэмээ	525 толгой
Адуу	6911 толгой
Үхэр	3695 толгой
Хонь	65195 толгой
Ямаа	76897 толгойгоор тус тус тоологдлоо.

Өмнөх оны мөн үетэй харьцуулбал:

Тэмээ	4.6 хувиар өссөн
Үхэр	8.5 хувиар өссөн
Адуу	0.5 хувиар буурсан
Хонь	6.4 хувиар буурсан
Ямаа	12.8 хувиар буурсан байна.

Нийт малын дүнд тэмээ 0.3 хувь , адуу 4.5 хувь , үхэр 2.4 хувь , хонь 42.6 хувь , ямаа 50.2 хувийг эзэлж байна.

2.2. Малын тоо сумдаар:

	Баянтал	Сүмбэр	Шивээ-говь	ДҮН
Тэмээ	125	345	55	525
Адуу	1373	4772	766	6911
Үхэр	414	2704	577	3695
Хонь	7539	48489	9167	65195
Ямаа	8471	58475	9951	76897
Бүгд	17922	114785	20516	153223
Хээлтэгч	8541	55109	9572	73222
Нийт малд хээлтэгчийн эзлэх хувь	47.7	48.0	46.7	47.8

Аймгийн хэмжээнд 736 малтай өрхийн 2562 ам бүлийн гишүүд , 490 малчин өрхийн 1676 ам бүлийн гишүүд тоологдсон ба нийт малчид 936, үүнээс эмэгтэй малчид 432 буюу нийт малчдын 46.2 хувийг эзэлж байна. Малчин өрх болон ,өрхийн гишүүдийн тоо өмнөх оны мөн үеэс нэмэгдсэн.

Нийт малчдыг насны бүлгээр нь авч үзвэл :

16-34 нас -349 малчин буюу 37.3 хувь

35-59 нас эр ,

35-55 нас эм – 393 малчин буюу 42.0 хувь

55 аас дээш нас эм ,

60 аас дээш нас эр – 194 малчин буюу 20.7 хувийг тус тус эзэлж байна.

Малын тоо (толгойгоор)

	2009	2010	Хувь	Зөрүү
БҮХ МАЛ				
Толгойн тоогоор	168723	153223	100.0	-15500
Тэмээ	502	525	0.3	23
Адуу	6946	6911	4.5	-35
Үхэр	3405	3695	2.4	290
Хонь	69675	65195	42.6	-4480
Ямаа	88195	76897	50.2	-11298
АМИНЫ МАЛ				
Толгойн тоогоор	166489	150795	100.0	-15694
Тэмээ	439	447	0.3	8
Адуу	6908	6894	4.6	-14
Үхэр	3392	3682	2.4	290
Хонь	68019	63260	42.0	-4759
Ямаа	87731	76512	50.7	-11219

Хувийн малын тоо 150.8 мянган толгойд хүрсэн нь өмнөх жилийнхээс 9.4 хувиар буюу 15.7 мянган толгойгоор буурсан, нийт малд хувийн мал 98.4 хувийг эзэлж байгаа нь өнгөрсөн оны мөн үеэс 0.4 хувиар буурлаа.

2. 3. Малын төллөлт, төл бойжилт:

2010 онд аймгийн хэмжээгээр нийт 42.7 мянган төл бойжуулж авсан нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулбал 13.6 мянган төлөөр буюу 24.3 хувиар бага бойжилттой байна.

Бойжсон төлийг төрлөөр нь авч үзвэл:

	2009	2010	Зөрүү	Хувь
Ботго	68	84	16	123.5
Унага	1291	1165	-126	90.2
Тугал	914	1153	239	126.1
Хурга	22751	19982	-2769	87.8
Ишиг	31356	20363	-10993	64.9
Бүгд	56380	42747	-13633	75.8

Төл бойжилт: /толгойгоор/

		2009	2010
Гарсан төл	Бүгд	63060	47842
	Ботго	78	93
	Унага	1354	1249
	Тугал	957	1195
	Хурга	25457	21860
	Ишиг	35214	23445
	Хорогдсон төл	Бүгд	5971
Ботго		3	9
Унага		63	84
Тугал		41	42
Хурга		2107	1878
Ишиг		3757	3082

Бойжсон төл	Бүгд	56380	42747
	Ботго	68	84
	Унага	1291	1165
	Тугал	914	1153
	Хурга	22751	19982
	Ишиг	31356	20363
Төл бойжилтийн хувь	Бүгд	90.4	89.4
	Ботго	95.8	90.3
	Унага	95.3	93.3
	Тугал	95.7	96.5
	Хурга	91.5	91.4
	Ишиг	89.3	86.6

Хорогдсон төлийг өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулж үзвэл 14.7 хувиар буурсан ба нийт хорогдсон төлийн 97.4 хувийг ишиг, хурга эзэлж байна.

2.4. Том малын хорогдол: 2010 оны жилийн эцсийн байдлаар 15316 том мал зүй бусаар хорогдсон нь өмнөх оны том малын хорогдлоос 2 дахин өссөн байна.

Малын зүй бус хорогдол /толгой/

Он	Бүгд	Үүнээс:				
		Тэмээ	Адуу	Үхэр	Хонь	Ямаа
2005	311	-	7	8	137	159
2006	1020	3	61	66	471	419
2007	79	2	16	12	34	15
2008	6824	23	715	219	2389	3478
2009	7367	1	376	238	2730	4022
2010	15316	6	265	171	5993	8881

Малын зүй бус хорогдлыг сумдаар үзүүлбэл:

Сумд	Хорогдсон том мал		Оны эхний малд эзлэх хувь	
	2009	2010	2009	2010
Баянтал	1115	5568	4.9	20.7
Сүмбэр	5785	7675	4.6	6.5
Шивээговь	467	2073	2.2	8.8
Дүн	7367	15316	4.3	9.1

2.5. Оны эцэст 73.2 мянган хээлтэгч мал байгаа нь өнгөрсөн оны хээлтэгч малаас 7.3 хувиар буюу 5.8 мянган толгойгоор цөөрчээ.

Хээлтэгч малыг өмнөх онтой харьцуулбал: /толгой/

Сумд	2009	2010	Зөрүү	Хувь
Баянтал	11879	8541	-3329	71.9
Сүмбэр	56505	55109	-1396	97.5
Шивээговь	10668	9572	-1096	89.7
Дүн	79052	73222	-5830	92.7

2.6. Аймгийн дүнгээр цэвэр үүлдэр, эрлийз, нутгийн шилмэл омгийн 9.1 мянган толгой мал тоологдсон нь өмнөх оны мөн үеэс 10.9 хувиар өссөн үзүүлэлт гарлаа. Цэвэр үүлдэр, эрлийз, нутгийн шилмэл омгийн малыг төрлөөр нь ангилбал:

- Тэмээ 21 буюу 0.3 хувь
- Адуу 17 буюу 0.2 хувь
- Үхэр 35 буюу 0.5 хувь
- Хонь 2383 буюу 26.3 хувь
- Ямаа 6611 буюу 72.7 хувь

Аймгийн хэмжээнд “Сүмбэр” болон “Сүмбэр-Монгол” эрлийз хонь 1776 толгой тоологдсон нь нийт эрлийз , нутгийн шилмэл омгийн малын 18.7 хувийг ,нийт эрлийз хонины 74.5 хувийг эзэлж байна.

“Сүмбэр хонь” үржлийн төвийн мэдээллээс танилцуулбал: Тайлант оны эхэнд 977 толгой “Сүмбэр” болон “Сүмбэр –Монгол” хоньтой байсан болон тайлант оны эцсээр 1390 толгой болж 40.2 хувиар өслөө. Хээлтэгч 1052 , хээлтүүлэгч 37 , төл 202 , бусад насны 99 толгой хонь тоологдсон бөгөөд тайлант онд 449 хургыг арьсанд нядалсан байна.

2.7. 2010 онд малтай өрх 736 түүний ам бүлийн гишүүд 2562 бүртгэгдсэн бөгөөд энэ онд манай аймгаас мянгат малчин 15 төрлөө.Өмнөх оны мөн үетэй харьцуулбал 31.8 хувиар цөөрсөн байна.

Үүнд:

Сүмбэр сумын мянгат малчин 8

Баянтал сумын мянгат малчин 4

Шивээговь сумын мянгат малчин 3

Мянгат малчдаас хамгийн их малтай нь Баянтал сумын 1 дүгээр багийн иргэн Л.Банди /1679 толгой мал/ ,хамгийн их тэмээтэй нь Сүмбэр сумын 5 дугаар багийн иргэн Г.Майнбаяр , хамгийн их адуутай нь Баянтал сумын 2 дугаар багийн иргэн Л.Батнасан , хамгийн их үхэртэй нь Сүмбэр сумын 5 дугаар багийн иргэн Д.Зоригтсайхан , хамгийн их хоньтой нь Сүмбэр сумын 5 дугаар багийн иргэн Ж.Бадамсамбуу , хамгийн их ямаатай нь Сүмбэр сумын 4 дүгээр багийн иргэн Д.Эрдэнэ-Очир нар байлаа.

2.8. Аймгийн хэмжээгээр 9.23 га талбайгаас 91.9 тн төмс, 12.16 га талбайгаас 69.7 тн хүнсний ногоо , 22.2 га талбайгаас 81.1 тонн тэжээлийн ургамал хурааж авсан нь өмнөх оны мөн үеэс тариалсан талбай 1.5-2 дахин , хураасан ургац 3-6 дахин өссөн үзүүлэлт гарлаа. Мөн 3063.1 тн өвс, 347.2 тн гар тэжээл, 16 тн хужир шүү бэлтгэсэн байна.

2.9. ХАА-н тэжээвэр амьтдын тооллогын дүнгээс үзэхэд аймгийн дүнгээр гахай , шувуу , туулай тэжээдэг өрх 20 тоологдлоо.

Нийт 55 гахай үүнээс:

үндсэн эх 22

хээлтүүлэгч 2

бусад 31

Нийт 109 шувуу үүнээс:

үндсэн эх 72

хээлтүүлэгч 8

бусад 29

Нийт 15 туулай үүнээс:

үндсэн эх 9

хээлтүүлэгч 1

бусад 5

Өмнөх оны мөн үеэс гахайны тоо буурч, шувууны тоо нэмэгдлээ.

2.10. Жижиг дунд үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагааг 2009, 2010 оны байдлаар харьцуулж танилцуулбал:

дд	Үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	2009	2010
1	Сан бүрдэлт	сая.төг	782	650
2	Хүлээж авсан төсөл	тоо	138	82
3	Дэмжигдсэн төсөл	тоо	46	48
4	Зээл олгосон төсөл	тоо	34	38
5	Олгогдсон зээлийн хэмжээ	сая.төг	720	650
6	Шинээр бий болсон ажлын байр	тоо	106	93

Зээл олгогдсон төслийг ангилбал:

дд	Зээл олгогдсон төсөл	2009	2010
		34	38
1	Сүү, сүүн бүтээгдэхүүн болон мах, махан бүтээгдэхүүн	-	8
2	Хөдөө аж ахуй	-	4
3	Хөнгөн үйлдвэр	-	4
4	Барилга	-	2
5	Худалдаа, үйлчилгээ	-	11
6	Бусад	-	9

3. АЖ ҮЙЛДВЭР INDUSTRY

3.1 . Аж үйлдвэр

Аж үйлдвэрийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийн мэдээг ШОНУ, Ус-Ду, Тохижилт-Сүмбэр, Талын илч, Илчлэг-шивээ зэрэг томоохон аж ахуйн нэгж байгууллагуудаас авдаг билээ. Эдгээр аж ахуйн нэгж байгууллага нь 2010 оны жилийн эцсийн байдлаар 28212.6 сая төгрөгийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэж, 25890.8 сая төгрөгийн бүтээгдэхүүн борлуулжээ.

Үүнээс: Шивээ-Овоо Хувьцаат Компани 1806.8 мянган тонн нүүрс гаргаж, 25094.3 сая төгрөгийн нүүрс борлуулсан байна.

ШОНУ	Хэмжих нэгж	2010
Нүүрс борлуулалт /биет хэмжээ/	мян.тн	1671.1
Нүүрс олзворлолт /биет хэмжээ/	мян.тн	1806.8
Бүтээгдэхүүн борлуулалт	сая.төг	25094.3
Нийт бүтээгдэхүүн	сая.төг	27416.1

Дээрх үзүүлэлтийг өмнөх оны мөн үетэй харьцуулбал:

Нүүрс борлуулалт 252.9 мян.тн-оор

Нүүрс олзворлолт 403.6 мян.тн-оор тус тус өссөн байна.

Тус уурхайн нүүрс борлуулалтын үнэ 15356 / НӨАТ тооцогдсон/ төгрөг болсон байна.

3.2 Дэд бүтэц

Төвийн бүсийн цахилгаан дамжуулах станц ТӨХК-ий Чойр дахь салбар 110 кВ ба түүнээс дээш өндөр хүчдэлийн цахилгаан дамжуулах, хэрэглэгчдийг найдвартай тасралтгүй эрчим хүчээр хангах ажлыг эрхэлж байна.

Харин Багануур зүүн өмнөд бүсийн цахилгаан түгээх сүлжээ ТӨХК-ий Чойр дахь салбар болон УБТЗ-ын харьяа Эрчим хүч, ус хангамжийн 2-р анги нь 110 кВ-оос доошхи цахилгаан эрчим хүчний дотоод хуваарилалтын сүлжээг хариуцан ажиллаж 2010 онд нийт 33223.0 мян кВт/ц цахилгаан эрчим хүч хүлээн авч, 35150.5 мян кВт/ц цахилгаан эрчим хүч боловсруулан түгээгээд байна.

Аймгийн хэмжээний төв суурин газруудад халаалт, халуун хүйтэн ус үйлдвэрлэх, бохир татан зайлуулах чиглэлээр Ус Ду, Талын Илч, Илчлэг Шивээ ОНӨҮГ-ууд болон Төмөр замын Барилга орон сууцны анги үйл ажиллагаа явуулж байна. 2010 онд ус дулааны байгууллагууд нь нийт 11712.0 м³ хэрэглээний халуун ус

үйлдвэрлэн, 23456.3 м³ цэвэр ус түгээж, 21101.8 м³ бохир татан зайлуулсан бөгөөд хэрэглэгчиддээ 127023.7 гкал дулааны эрчим хүч үйлдвэрлэн түгээжээ.

4. ТЭЭВЭР, ХОЛБОО, ГАЗАР TRANSPORT , COMMUNICATION AND LAND

4.1 Тээвэр, авто замын газар, Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо, хяналт зохицуулалтын алба нь орон нутаг дахь тээвэр зохицуулалтын бүхий л үйл ажиллагааг эрхэлж байна.

Төмөр замын Чойр өртөө нь зорчигч, ачаа тээвэрлэлтийн үйл ажиллагааг эрхэлж, 2010 онд 50961 зорчигч, 2979.4 мян.тн ачаа тээвэрлэсэн үзүүлэлттэй байна.

Мөн хот хоорондын такси үйлчилгээний “Их Боржигин зам”, хот доторхи таксины “Сүмбэр хүлэг” хоршоо зэрэг аж ахуйн нэгж, байгууллагууд тээврийн үйлчилгээгээ үзүүлж хэвшлээ.

Тээвэр, авто замын газрын мэдээг харуулбал:

/өссөн дүнгээр/

	Хэмжих нэгж	2010
Зорчигч эргэлт	мян.хүн.км	3987.1
Тээсэн зорчигч	мян.хүн	14.7
Тээврийн орлого	мян.төг	7564.8
Ажиллагчдын тоо	хүн	5

4.2 Холбооны газар, Мэдээлэл холбооны сүлжээ компани, Төмөр замын дохиолол холбооны анги, Шуудан үйлчилгээний газар, үүрэн телефоны Мобиком, Скайтел, Юнител, Жи Мобайл корпорациуд манай аймагт үйл ажиллагаагаа тогтмол явуулдаг .

Үүрэн телефоны 4 оператор давхардсэн тоогоор 16398 хэрэглэгчид өөрсдийн үйлчилгээг үзүүлсэн байна. Мэдээлэл холбооны сүлжээ компани нь холбооны шилэн кабель, мэдээлэл, КаТВ, интернет, АТС-ын суурин утасны дамжуулах сүлжээний ажлыг эрхэлж байна.

Шуудан үйлчилгээний газар нь айл өрх, албан байгууллагуудад бичиг захидал, илгээмж хүргэх зэрэг үйлчилгээ үзүүлж байна. 2010 онд 6832 ширхэг шуудан /албан бичиг, илгээмж, хэвлэл г.м/-г хүлээн авч дамжуулаад байна.

Аймгийн Холбооны газрын мэдээгээр холбоо ашиглалтын орлого 136.3 сая төгрөг болсон ба үүнээс: Хүн амаас орох орлого 54.5 сая төгрөгт хүрсэн байна. 2010 онд 407 цахилгаан мэдээ дамжуулсан нь өмнөх оны мөн үеэс 28.2 хувиар буурсан байна. Аймгийн хэмжээгээр КТВ суваг 1293 байна. Телефон цэгийн тоо 418, үүнээс айл өрхөд 243 цэг ашиглагдаж байна.

Аймгийн хэмжээнд үүрэн телефон хэрэглэгчийн тоо 16398 байгаагаас:

Мобиком	9950 хэрэглэгч
Скайтел	2840 хэрэглэгч
Юнител	766 хэрэглэгч
Жи Мобиал	2842 хэрэглэгч байна.

4.3 Газрын харилцаа , Барилга хот байгуулалтын газрын мэдээгээр манай аймгийн нийт газар нутгийн хэмжээ 554.2 мян. га байдаг бөгөөд нийт талбайн:

68.0 хувийг Сүмбэр сум

16.5 хувийг Баянтал сум

15.5 хувийг Шивээговь сум эзэлж байна.

Нийт газрын :

97.9 хувийг Хөдөө аж ахуйн газар

1.0 хувийг хот, тосгон, суурин газар

0.6 хувийг Зам шугам сүлжээний газар

0.3 Усан сангийн газар

0.2 хувийг Улсын тусгай хэрэгцээний газар тус тус эзэлдэг .

Тайлант жилд : Нийт газрын 5.7 хувьд хохирол учирсан ба нийт газрын 4.8 хувьд хамгаалах арга хэмжээ авчээ.

35.2 сая төгрөгийн газрын төлбөр төлөгдсөн нь өмнөх оны мөн үеэс 7.0 хувиар өссөн үзүүлэлт гарлаа.

2010 оны жилийн эцсийн байдлаар 2104 иргэнд 372.9 га газрыг гэр бүлийн хэрэгцээнд нэг удаа үнэгүй өмчлүүлсэн байна.

5. АЖ АХУЙН НЭГЖ БАЙГУУЛЛАГА ORGANIZATION

Аймгийн татварын хэлтсийн бүртгэлээр 2010 онд 200 гаруй байгууллага үйл ажиллагаа явуулсан байна. Дээрх аж ахуйн нэгж байгууллагыг хариуцлагын хэлбэрээр нь авч үзвэл:

▪ ХК	2
▪ ХХК	86
▪ ББН	7
▪ ЗБН	11
▪ Хоршоо	4
▪ Хадгаламж зээлийн хоршоо	1
▪ ОНӨҮГ	5
▪ Салбар байгууллага	43
▪ Төлөөлөгчийн газар	2
▪ Төсөвт байгууллага	49
▪ Шашны байгууллага	4
▪ Сан	2
▪ Олон нийтийн байгууллага	11
▪ Төрийн бус байгууллага	11
▪	

Өмнөх оны мөн үетэй харьцуулбал аж ахуй нэгж байгууллага 7.2 хувиар нэмэгдсэн байна.

6. ТӨСӨВ BUDGET

2010 онд төвлөрсөн болон орон нутгийн төсвийн орлого 3207.8 сая төгрөг, зарлага санхүүжилт 8161.9 сая төгрөг болов.

Аймгийн төсвийн орлого, зарлага

сая.төг

	2009	2010
Төсвийн		
Орлого	2505.0	3207.8
Зарлага	6613.7	8161.9
Орлого зарлагын зөрүү /+, -/	-4108.7	-4954.1

6.1.2010 онд төвлөрсөн болон орон нутгийн төсвийн орлогын төлөвлөгөөний биелэлт 112.6 хувьтай байна.

Төсвийн орлого

сая.төг

	2010 он	
	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл
Төвлөрсөн төсвийн орлого	3207.8	3601.1
Орон нутгийн орлого	2239.3	2483.6
Үүнээс: Татварын орлого	1516.8	1748.3
Татварын бус орлого	145.4	210.3
Хөрөнгийн орлого	359.5	307.4
Тусламжийн орлого	217.5	217.5

6.2 . Төсвийн зарлага, санхүүжилт

сая.төг

	2010 он	
	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл
Нийт зарлага	8479.0	8161.8
Цалин хөлс	3928.9	3918.4
Шимтгэл	379.9	376.2
Бараа үйлчилгээний бусад	2577.8	2603.9
Татаас ба шилжүүлэг	606.8	521.6
Хөрөнгийн зардал	985.6	741.7

Нийт зарлага санхүүжилтэд 8479.0 сая төгрөг төлөвлөснөөс 8161.8 сая төгрөгийг зарлага санхүүжилтэд зарцуулснаар 3.7 хувийн хэмнэлт гарсан байна.

Төсөвт байгууллагын өглөг, авлагын мэдээгээр:

- авлагын үлдэгдэл 10.9 сая төгрөг
- өглөгийн үлдэгдэл 66.7 сая төгрөг

Өмнөх оны мөн үетэй харьцуулбал авлага 40.1 хувиар буурч, өглөг 9.7 дахин өссөн үзүүлэлт гарчээ.

6.3 Банк санхүү, даатгал

Банк санхүү

Говьсүмбэр аймагт ХААН , ХАС , Кредит , Хадгаламж банкуудын салбар үйл ажиллагаа явуулдаг бөгөөд тайлант онд банкуудын явуулсан үйл ажиллагааг танилцуулъя.

Банкуудын эдийн засгийн үзүүлэлтүүдийг нэгтгэлээр үзүүлбэл:

/өссөн дүнгээр/

Д/д	Үзүүлэлт	хэмжих нэгж	ДҮН
1	Салбар, үйлчилгээний цэгийн тоо	тоо	14
2	Цахим банкны үйлчилгээний хэрэглэгчид	хүн	2913
3	Нийт ажиллагсад	хүн	76
4	Үүнээс : Зээлийн эдийн засагч	хүн	13
5	Хадгаламж эзэмшигчдийн тоо	хүн	5791
6	Хадгаламжийн хэмжээ	сая.төг	3678.6
7	Хадгаламжийн дундаж хүү /сарын/	хувь	3.3
8	Хадгаламжийн бүтээгдэхүүний тоо	тоо	31
9	Зээлийн бүтээгдэхүүний тоо	тоо	47
10	Зээлийн дундаж хүү	хувь	2.0
11	Зээл авсан: ААНБ	тоо	13
12	Иргэд	хүн	4897
13	Үүнээс : Малчид	хүн	155
14	Зээл олголтын хэмжээ: ААНБ	сая.төг	1524.5
15	Иргэд	сая.төг	12469.4
16	Үүнээс : Малчид	сая.төг	3560.0
17	Зээлийн эргэн төлөлт	хувь	91.3
18	Харилцахын тоо	тоо	15162
19	Харилцахын дүн	сая.төг	23298.1
20	Карт эзэмшигчдийн тоо	хүн	9368
21	Карт эзэмшигчдэд олгодог хүүгийн хэлбэр	хувь	1.8
22	АТМ-ын тоо	тоо	4

Дээрх үзүүлэлтээс харахад нийт зээл авсан иргэдийн 3.2 хувь нь малчид, зээлийн нийт хэмжээний 28.5 хувийг малчдад олгосон байна.

Өмнөх оны мөн үетэй харьцуулбал зээлийн хэмжээ болон зээлийн эргэн төлөлт нэмэгдсэн байна.

Даатгал

Говьсүмбэр аймаг дахь Монгол даатгал ХХК-ны салбар нь ард иргэдийн болон үйлдвэр аж ахуйн нэгж байгууллагын эд хөрөнгө, иргэдийн амь нас , эрүүл мэнд зэрэг 11 төрлийн даатгалын бүтээгдэхүүнээр үйлчилгээ үзүүлдэг байна

Даатгалын бүтээгдэхүүний төрлийг хүснэгтээр харуулбал:
/өссөн дүнгээр/

дд	Даатгалын бүтээгдэхүүний төрөл	2010 онд	
		Орлого	Олгосон нөхөн төлбөр
1	Тээврийн хэрэгслийн даатгал	32429.6	15087.7
2	Жолоочийн харицлагын даатгал	17019.0	2552.2
3	Эд хөрөнгийн даатгал	8167.6	638.6
4	Хөдөлмөрийн чадвар түр алдалтын даатгал	7732.8	4783.0
5	Гэнэтийн ослын даатгал	14423.2	2324.6
6	Хүүхдийн гэнэтийн ослын даатгал	969.0	221.1
7	Хурдан морь унаач хүүхдийн даатгал	-	-
8	Мэргэжлийн хариуцлагын даатгал	160.0	2845.5
9	Гэр хашаа байшингийн даатгал	455.9	198.0
10	Барьцаа хөрөнгийн даатгал	-	-
11	Иргэний цалингийн зээлийн даатгал	-	-

7. ОРОН СУУЦ , НИЙТИЙН АЖ АХУЙ ҮЙЛЧИЛГЭЭ HOUSING AND PUBLIC SERVICE

7.1 Орон сууц

2010 онд манай аймгийн 30 өрхийн 125 гишүүн шинээр орон сууцтай болжээ. Нийт сууцны тоог өрөөгөөр нь авч үзвэл:

- 1-2 өрөөтэй 23
- 3 өрөөтэй 6
- 4- өөс дээш өрөөтэй 1 сууц ашиглалтанд орсон байна

Өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад ашиглалтанд орсон сууц 3.9 дахин , шинээр орон сууцтай болсон өрх 2 дахин буурсан үзүүлэлт гарлаа.

7.2 Нийтийн аж ахуй үйлчилгээ

Үзүүлэлт		Хэмжих нэгж	2010
Усан хангамж	Цэвэр усны өргөх станц	тоо	2
	Усан сан	тоо	2
	Ундны ус түгээх байр	тоо	7
	Ундны усны гүний худаг	тоо	40
	Ундны ус тээврийн машин	тоо	1
	Түгээсэн ундны усны жилийн нийт хэмжээ	мян.м ³	15
	Зөөврийн ундны ус хэрэглэдэг өрх	тоо	2152
Хог хаягдал зайлуулалт	Хог устгалын цэг	тоо	26
	Хог тээврийн машин	тоо	6
	Тээвэрлэсэн хуурай хог хаягдлын хэмжээ	мян.м ³	22.9
	Үүнээс: хүн амаас/ орон сууц болон гэр хорооллоос/	мян.м ³	13.7

8. ГЭМТ ХЭРЭГ GRIME

8.1 2010 онд аймгийн хэмжээнд 119 гэмт хэрэг гарсан нь өмнөх онтой харьцуулахад 27.9 хувиар буурсан байна. Гэмт хэргээс учирсан хохирлын хэмжээ 259.2 сая төгрөгт хүрч нь өмнөх оны мөн үеэс 2.2 дахин буурчээ.

Аймгийн хэмжээнд гарсан гэмт хэрэг

дд		2009 он	2010 он
1	Гарсан гэмт хэрэг: Бүгд	165	119
2	Хүн амины хэрэг	7	3
3	Хулгайн хэрэг	33	20
4	Бусад	125	96
5	Гэмт хэрэг үйлдэгчид:Бүгд	182	134
6	Эрүүлжүүлэгдсэн хүн	1634	1180
7	Баривчлагдсан хүн	98	58
8	Гэмт хэргээс учирсан хохирол /сая.төг/	115.3	259.2
9	Нөхөн төлүүлсэн хохирол / сая.төгрөг/	91.8	185.8

Жилийн эцсийн байдлаар өмнөх оны мөн үеэс гэмт хэргийн тоо 27.9 хувиар, гэмт хэрэг үйлдэгчийн тоо 26.4 хувиар тус тус буурсан үзүүлэлт гарсан байна.

8.2 Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо, хяналт зохицуулалтын Говьсүмбэр аймаг дахь салбарын мэдээгээр :

-Тайлант онд 1425 тээврийн хэрэгсэл тоологдсон нь өмнөх оноос 4.1 хувь буюу 61 тээврийн хэрэгслээр өсчээ. Тээврийн хэрэгслийн 72.2 хувь нь буюу 1029 нь амины , 27.8 хувь нь буюу 396 нь албаны машин байна. Суудлын машины тоо өмнөх оны мөн үеэс 1.5 дахин буурчээ.

Тээврийн хэрэгслийг төрлөөр нь харуулбал:

дд	Тээврийн хэрэгслийн төрөл	Алба	Амь	Бүгд
1	Суудлын	71	408	479
2	Ачааны	141	118	259
3	Автобус	8	-	8
4	Тусгай зориулалт	69	1	70
5	Хоёр дугуйт	28	502	530
6	Гурван дугуйт	-	-	-
7	Трактор	7	-	7
8	Чиргүүл	72	-	72
	Бүгд	396	1029	1425

9. БОЛОВСРОЛ EDUCATION

9.1 2010-2011 оны хичээлийн жилийн байдлаар аймгийн хэмжээнд 7 цэцэрлэгт 1167 хүүхэд хамрагдан хүмүүжиж байна.

Сургуулийн өмнөх боловсролын байгууллагад 40 бүлэг ажиллаж байгаагаас цэцэрлэгийн сургалтын яслийн бүлэг 2, бага бүлэг 8, дунд бүлэг 6, ахлах бүлэг 10, бэлтгэл бүлэг 4, холимог бүлэг 1, хувилбарт сургалтын ээлжийн бүлэг 5, нүүдлийн бүлэг 4 ажиллаж байна.

9.2 2010-2011 оны хичээлийн жилд Ерөнхий боловсролын 4 сургууль хичээллэж түүнд 2908 хүүхэд суралцаж байгаагаас бага боловсрол олгоход 1454 суралцагч, суурь боловсрол олгоход 961 суралцагч, бүрэн дунд боловсрол олгоход 493 суралцагч сурч байна./Өдрөөр суралцагчид/

ЕБС-д бүтэн өнчин 13, хөгжлийн бэрхшээлтэй 2 сурагч байна.

ЕБС-д 168 үндсэн багш ажиллаж байгаа ба нэг багшид ногдох суралцагчийн тоо 17 байна.Өмнөх оны мөн үетэй харьцуулбал: Сургуулийн өмнөх боловсролд хамрагдаж буй хүүхдийн тоо 17.3 хувиар , Ерөнхий

боловсролын сургуульд суралцагчдын тоо 0.5 хувиар , багш нарын тоо 0.6 хувиар , нэг багшид ногдох суралцагч 0.3 хувиар тус тус нэмэгдсэн байна.

10. ЭРҮҮЛ МЭНД ,ЭМ ТАРИА HEALTH AND MEDICINE

10.1 Аймгийн хэмжээний эрүүл мэндийн үзүүлэлтийг жилийн эцсийн байдлаар Эрүүл мэндийн газрын мэдээгээр авч үзвэл:

Нийт төрөлт 379 байгаа нь өмнөх оны мөн үеэс 4.9 хувиар өсчээ. Үүнээс : амьд төрөлт 377

амьгүй төрөлт 2

Нийт төрөлтөөс гэрийн төрөлт 2 байна.

Эрүүл мэндийн газрын зарим үндсэн үзүүлэлтүүд

дд	Үзүүлэлт	Үзлэгийн тоо	Нийт үзлэгт эзлэх хувь
1	Нийт үзлэг	92552	100.0
2	Үүнээс: Урьдчилан сэргийлэх үзлэг	32061	34.6
3	Өвчний учир амбулаторын үзлэг	39473	42.6
4	Идэвхитэй хяналтын үзлэг	9578	10.4
5	Гэрийн үзлэг ба дуудлага	11440	12.4

Нийт өвчлөлийг авч үзвэл:

Халдварт бус өвчлөл 13000

Осол гэмтлийн өвчлөл 649

Халдварт өвчлөл 279 тохиолдол гарчээ.

Нийт өвчлөл өмнөх оны мөн үетэй харьцуулбал өссөн үзүүлэлт гарлаа.

Нийт нас баралт 64 ,

- Хорт хавдрын 10
- Осол гэмтлийн 11
- Бусад 43

10.2 Аймгийн хэмжээнд 5 эмийн сан ажиллаж байгаа бөгөөд тайлант онд 179.4 сая төгрөгийн эм тариа борлуулсны дотор хүн амд 77.6 сая төгрөгийн эм тариа борлуулсан байна.

Үүнээс: Аймгийн төв эмийн сан 120.7 сая төгрөгийн эм тариа татан авч , 93.6 сая төгрөгийн борлуулалт хийснээс хүн амд 6.3 сая төгрөгийн эм тариаг борлуулсан байна. Оны эцэст 22.8 сая төгрөгийн эм тариа бусад зүйлийн нөөцтэй байна.

Төв эмийн сангийн үзүүлэлтийг өмнөх оны мөн үетэй харьцуулбал:

- Эм тариа татан авалт 1.6 дахин
- Борлуулалт 28.4 хувиар нэмэгдэж ,
- Эм тарианы нөөц 31.1 хувиар буурсан байна.

ХЭЛТЭС , АЛБАДЫН ХИЙЖ ГҮЙЦЭТГЭСЭН ОНЦЛОГ АЖЛУУДААС:

СТАТИСТИКИЙН ХЭЛТЭС

Манай хэлтэс ХАОСТооллогыг орон нутагт 2010 оны 11 дүгээр сарын 11-17-ны өдрүүдэд амжилттай зохион байгуулж явууллаа.

Тооллогын ажилд давхардсан тоогоор 190 гаруй иргэн оролцсон байна.

ХАОСТооллогын урьдчилсан дүнгээр 3922 өрхийн 13461 гишүүн тоологдсон бөгөөд хүн амын 51.2 хувь нь эрэгтэй, 48.8 хувь нь эмэгтэй хүмүүс байлаа.

Аймгийн хэмжээнд гадаадад суугаа иргэн 111 /нүүр хуудсаар бүртгэгдсэн/, гадаадын харьяат иргэн 41 тоологдсон байна.

Тооллогоор тус аймагт байнга оршин суугчид нийт тоологдсон хүн амын 91.2 хувийг , түр эзгүй иргэд 2.0 хувийг , түр суугаа иргэд 6.8 хувийг тус тус эзэллээ.

Төсөв санхүүгийн хувьд Засаг даргын нөөц сангаас 16.2 сая төгрөг , Үндэсний Статистикийн Хорооноос 1.4 сая төгрөг нийт 17.2 төгрөгийн санхүүжилт хийгджээ.

ГОВЬСҮМБЭР АЙМГИЙН ЦЭРГИЙН ШТАБ

Монгол Улсын Засгийн газар, Батлан хамгаалах яам, Зэвсэгт хүчний жанжин штабын тушаал заавар, тогтоол удирдамжууд Аймгийн засаг даргатай байгуулсан үр дүнгийн гэрээ болон захиалгат бүтээгдэхүүн нийлүүлэх үйл ажиллагааг эрхэм болгон ажиллаж байна.

Зэвсэгт хүчний баяр, Халх голын ялалтын ойн хүрээнд батлан хамгаалах хууль сурталчлах зорилгоор цэрэгжүүлсэн байгууллагуудын дунд цэрэг спортын уралдаан тэмцээнийг явуулсан.

2010 онд цэргийн албаа хааж ирсэн дайчдыг аймгийн мэргэжил сургалт үйлдвэрлэлийн төвд урилгаар оруулж өөрсдийн сонирхсон мэргэжлээр нь суралцуулж эхэллээ.

ТОГТВОРТОЙ АМЬЖИРГАА II ТӨСЛИЙН НЭГЖ

2008 оноос эхлэн Тогтвортой амьжиргаа II төслийн нэгжийн дэргэд олон нийтийн санаачилгын бүрэлдэхүүн хэсэг болон бэлчээрийн мал аж ахуйн эрсдлийн удирдлагын бүрэлдэхүүн хэсгүүд ажиллаж эхэлсэн байна.

Дээрх бүрэлдэхүүн хэсгүүдийн хөрөнгийн ашиглалтыг танилцуулбал:

Үзүүлэлт	2009	2010
Олон нийтийн санаачилгын бүрэлдэхүүн хэсэг	100.7	123.7
Бэлчээрийн мал аж ахуйн эрсдлийн удирдлагын бүрэлдэхүүн хэсэг	113.4	93.4

хувь

2010 оны хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлсэн төслүүдээс аймгийн хэмжээнд, давхардсан тоогоор 10970 иргэн ашиг хүртсэн байна.

Тайлант онд орон нутгийн 3 компани худалдан авах үйл ажиллагааны сонгон шалгаруулалтанд оролцож гүйцэтгэлээр шалгаран амжилттай ажиллалаа.

НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН ХЭЛТЭС

Нийгмийн даатгалын сангуудын орлогын төлөвлөгөө 2787.0 сая төгрөгөөр, зарлага 3120.3 сая төгрөгөөр батлагдаж, орлогын төлөвлөгөө 115,5 хувиар давж, нийгмийн даатгалын сангуудын зарлага 94,7 хувийн биелэлттэй гарлаа.

2010 онд нийт 1616 хүнд 2066.9 сая төгрөгийн тэтгэвэр, 1563 хүнд 393.8 сая төгрөгийн тэтгэмж, давхардсан тоогоор 16140 хүний эмнэлэгийн тусламж үйлчилгээний зардалд 484.5 сая төгрөг, 4447 хүнд 11.1 сая төгрөгийн хөнгөлөлттэй эмийн санхүүжилтийг цаг хугацаанд нь бүрэн олголоо.

Өмнөх онуудын хуримтлагдсан бусад авлагыг оны эхнээс 58,2 хувиар бууруулсан нь нийгмийн даатгалын сангуудын орлогын төлөвлөгөөний биелэлтэд нөлөөлж

байна. Нийгмийн даатгалын шимтгэлийн авлага 2.5 сая төгрөгийн үлдэгдэлтэй гарлаа.

2009 онтой харьцуулахад нийгмийн даатгалд хамрагдаж тайлан өгч тооцоо хийсэн аж ахуйн нэгж, байгууллага 20 –оор, заавал даатгуулагч 290 хүнээр, сайн дурын даатгалд даатгуулагчид 44 -өөр тус тус нэмэгдсэн байна.

БОЛОВСРОЛ СОЁЛЫН ГАЗРЫН

Төрийн өмчийн 5, төрийн бус өмчийн 2 цэцэрлгийн үндсэн сургалтанд 931 хүүхэд хамрагдаж сургуулийн өмнөх боловсролын хамралт 91.2 хувьд хүрлээ. Хүүхдийн цэцэрлэгт нийт 113 ажиллагсад ажиллаж байгаагаас 32 үндсэн багш байгаа ба мэргэжилтэй багшийн хангалт 86.1 хувьтай байна.

Ерөнхий боловсролын 4 сургуулийн 102 бүлэгт 2908 суралцагч өдрөөр суралцаж байгаа ба албан бус боловсролын дүйцсэн хөтөлбөрөөр бага, суурь, бүрэн дунд боловсрол нөхөн олгох сургалтанд 94 иргэн суралцаж байна. Бага ангийн хамран сургалт 100 хувь, суурь боловсролын хамран сургалт 99.1 хувьд хүрсэн байна. Ерөнхий боловсролын сургуульд мэргэжилтэй багшийн хангалт 99.6 хувьтай байгаа ба мэргэжил дээшлүүлэх хөрвөх сургалтанд нийт 7 багш хамрагдаж байна.

2010 онд улсын болон орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар боловсрол соёлын салбарт барилга угсралтад 796.0 сая төгрөг, их засварт 47.4 сая төгрөг, тавилга тоног төхөөрөмжийн зардалд 209 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалт тус тус хийгдэж Сүмбэр сумын 1,2-дугаар сургууль үдийн цайны тоног төхөөрөмжөөр 100 хувь хангагдсан байна.

ДУГНЭЛТ

Өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад :

- Хүн ам өсч , өрх нэмэгдсэн.
- Өнчин хүүхдүүд болон хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн тоо буурсан.
- Шинээр бий болсон байнгын ажлын байр нэмэгдсэн.
- Тариалсан талбай болон ургац хураалт нэмэгдсэн.
- Бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлт болон борлуулалт өссөн.
- Төсвийн орлогын төлөвлөгөө даван биелж, зардал хэмнэгдсэн.
- Гэмт хэргийн тоо болон гэмт хэргээс учирсан хохирлын хэмжээ буурсан.
- Сургуулийн өмнөх боловсрол болон ерөнхий боловсролын сургуульд суралцагчдын тоо өссөн.
- Эм тариа татан авалт болон борлуулалт нэмэгдсэн.
- Нийт өвчлөл нэмэгдсэн.
- Малын тоо буурсан.
- Малын зүй бус хорогдол нэмэгдсэн.
- Төсөвт байгууллагын өглөг нэмэгдсэн.

ХӨГЖЛИЙН ИНДЕКС

Монгол улсын Засгийн газрын 2010 оны 88 тоот тушаалаар орон нутгийг жигд хөгжүүлэх , төсвийн хөрөнгө оруулалтыг аймаг , орон нутгийн хөгжлийн бодит түвшинд тулгуурлан оновчтой төлөвлөхөд ашиглах хөгжлийн индекс тооцох аргачлал болон индекс тооцоход шаардагдах мэдээлэл , тэдгээрийг гаргах байгууллагыг баталж , хөгжлийн индексийг жил бүр тооцон гаргаж нийтэд мэдээлж байхыг Үндэсний хөгжил , шинэтгэлийн хороонд үүрэг болгосон байна.

Аргачлалын дагуу Монгол улс хөгжлийн индексээ 2009 оны байдлаар , нийслэл , аймаг бүрээр тооцож гаргасныг та бүхэнд танилцуулбал: /Эхний 10 -т багтсан аймгийн үзүүлэлтийг тусгав./

Хөгжлийн ерөнхий индекс

1. Өмнөговь	0.51601
2. Орхон	0.48252
3. Дархан-Уул	0.46537
4. Улаанбаатар	0.41875
5. Говьсүмбэр	0.41745
6. Төв	0.40823
7. Дундговь	0.40279
8. Булган	0.40216
9. Сэлэнгэ	0.40191
10. Сүхбаатар	0.39789

Дэд бүтэц

1. Орхон	0.05683
2. Улаанбаатар	0.05187
3. Дархан-Уул	0.05031
4. Төв	0.04774
5. Сэлэнгэ	0.04246
6. Дорнод	0.03348
7. Ховд	0.03163
8. Булган	0.03027
9. Архангай	0.03013

10. Говьсүмбэр **0.02993**
Боловсролын үйлчилгээ

1. Орхон	0.08370
2. Дархан-Уул	0.08032
3. Говьсүмбэр	0.07578
4. Улаанбаатар	0.06436
5. Говь-Алтай	0.06317
6. Сэлэнгэ	0.06102
7. Архангай	0.06052
8. Дорнод	0.06048
9. Завхан	0.05994
10. Баянхонгор	0.05848

Соёл , урлаг

1. Говьсүмбэр	0.05089
2. Дундговь	0.04963
3. Завхан	0.04013
4. Говь-Алтай	0.03673
5. Хэнтий	0.03663
6. Увс	0.03656
7. Булган	0.03558
8. Төв	0.03512
9. Ховд	0.03435
10. Дорноговь	0.03399

Эрүүл мэнд

1. Булган	0.07494
2. Өмнөговь	0.07213
3. Говьсүмбэр	0.07154
4. Төв	0.07057
5. Дундговь	0.07005
6. Дархан-Уул	0.06346
7. Ховд	0.06236
8. Завхан	0.05959
9. Архангай	0.05949
10. Сүхбаатар	0.05935

Байгаль орчин

1. Дархан-Уул	0.08578
2. Баян-Өлгий	0.07803
3. Өмнөговь	0.07792
4. Сүхбаатар	0.07494
5. Увс	0.07419
6. Дорноговь	0.03399
7. Завхан	0.07100
8. Хэнтий	0.06828
9. Хөвсгөл	0.06763
10. Орхон	0.06738
20. Говьсүмбэр	0.04334

Нийгэм, эдийн засаг

1. Өмнөговь	0.07461
2. Орхон	0.07449
3. Улаанбаатар	0.07247
4. Сүхбаатар	0.06502
5. Сэлэнгэ	0.05764
6. Дархан-Уул	0.05738
7. Дорноговь	0.05654
8. Булган	0.04705
9. Өвөрхангай	0.04475
10. Хэнтий	0.04396
12 Говьсүмбэр	0.03917

Санхүү

1. Орхон	0.06654
2. Өмнөговь	0.06200
3. Улаанбаатар	0.05923
4. Сэлэнгэ	0.02831
5. Дорноговь	0.02537
6. Говьсүмбэр	0.02523
7. Дархан-Уул	0.02511
8. Ховд	0.02305

9. Хэнтий	0.02207
10. Дундговь	0.02149

Хөгжлийн нөөц , давуу тал

1. Өмнөговь	0.07103
2. Говь-Алтай	0.05343
3. Хэнтий	0.04694
4. Хөвсгөл	0.03995
5. Баянхонгор	0.03916
6. Дорнод	0.03475
7. Булган	0.03207
8. Завхан	0.02847
9. Ховд	0.02794
10. Архангай	0.02747
19. Говьсүмбэр	0.01764

Хөдөө аж ахуй

1. Архангай	0.07592
2. Хөвсгөл	0.07384
3. Дундговь	0.07155
4. Төв	0.06700
5. Сүхбаатар	0.06667
6. Говьсүмбэр	0.06392
7. Завхан	0.06172
8. Сэлэнгэ	0.06065
9. Өмнөговь	0.05737
10. Дархан-Уул	0.05720

Энэхүү хөгжлийн индексийн үр дүнг шийдвэр гаргах түвшний ажиллагчид төлөвлөлт , бодлого боловсруулахдаа ашиглана гэдэгт итгэлтэй байна.

Утас:23017,

E-mail: govisumbergsa@yahoo.com

Web: www.statis.mn/portal